

Minister Klimatu i Środowiska

DOP-WPN.050.1.2025.RS
3607489.14488978.11675499
Warszawa, 26-02-2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację z dnia 24 stycznia 2025 r. Pana Posła Przemysława Witka, w sprawie parków narodowych, przekazuję poniżej odpowiedź na zawarte w interpelacji pytania.

1. Czy Ministerstwo Klimatu i Środowiska podjęło działania w związku z wnioskami przedstawionymi w ramach wyników kontroli przeprowadzonej przez NIK w przedmiocie zarządzania ochroną przyrody w parkach narodowych (nr ewidencyjny: P/23/062), a jeżeli tak to jakie?

Minister Klimatu i Środowiska podjął działania zmierzające do porządkowania opisu granic parków narodowych. Uporządkowanie granic jest dokonywane m.in. przy okazji włączania do parków narodowych nowych obszarów, w tym obszarów będących własnością parków narodowych, nabytych w drodze zamian, albo darowizn. Taki model został już zastosowany w przypadku zmiany granic Karkonoskiego Parku Narodowego oraz Poleskiego Parku Narodowego.

W 2024 r. zobowiązano dyrektorów parków narodowych do przeprowadzenia analizy, które obszary potencjalnie mogą lub powinny być włączone do parku narodowego. Dane otrzymane z parków są szczegółowo analizowane i na ich podstawie będą podejmowane decyzje dotyczące procedowania rozporządzeń odnoszących się do poszczególnych parków. Należy także pamiętać, że zmiana granic parków narodowych musi być przeprowadzona we współpracy i przy uwzględnieniu potrzeb lokalnych społeczności. Chroniąc przyrodę, w tym tworząc lub powiększając parki narodowe niezwykle ważne jest, aby budować wzajemne porozumienie i zwiększać akceptację dla idei ochrony przyrody i idei parków narodowych w społeczeństwie.

2. Czy podjęto działania legislacyjne w przedmiocie nowelizacji rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie wykazania prawidłowych danych o powierzchni parków oraz jaki jest etap tych prac?

By móc zrealizować kolejne etapy procesu opisu granic parków narodowych, w tym opracować projekty rozporządzeń określających granice powiększanych parków narodowych, konieczne jest wypracowanie porozumienia z jednostkami samorządu terytorialnego, na terenie których ma być położony park narodowy. Ministerstwo będzie podejmowało działania legislacyjne po zakończeniu analizy danych uzyskanych z parków narodowych. Proces aktualizacji rozporządzeń określających granice parków narodowych został rozpoczęty – przeprowadzono korektę rozporządzeń w sprawie Karkonoskiego

Parku Narodowego i Poleskiego Parku Narodowego, a teraz rozpoczęto prace dotyczące zmiany granic Świętokrzyskiego Parku Narodowego.

3. Czy podjęto działania legislacyjne w przedmiocie nowelizacji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 1997 r. w sprawie Ojcowskiego Parku Narodowego (Dz. U. Nr 99, poz. 607) w zakresie określenia prawidłowego przebiegu jego granic oraz jaki jest etap tych prac?

W chwili obecnej działania Ministerstwa skupiają się na uporządkowaniu kwestii granic Świętokrzyskiego Parku Narodowego oraz utworzeniu Parku Narodowego Doliny Dolnej Odry. Prace legislacyjne dotyczące aktualizacji rozporządzeń określających granice Ojcowskiego Parku Narodowego zostaną rozpoczęte po zakończeniu analizy danych uzyskanych z Parku.

4. Czy podjęto konsultacje z organami samorządu terytorialnego celem ustalenia granic powyższego parku?

Działania dotyczące korekty rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 1997 r. w sprawie Ojcowskiego Parku Narodowego, zostaną rozpoczęte po zakończeniu analizy danych uzyskanych z Parku. W ramach tych działań podjęte zostaną także konsultacje z władzami gmin, w granicach których jest położony Park, oraz Starostwa Powiatowego w Krakowie.

5. Czy podjęto działania kontrolne w zakresie weryfikacji prawidłowości danych o powierzchni oraz przebiegu granic parków narodowych: Babiogórskiego, Bieszczadzkiego, Drawieńskiego, Magurskiego, Poleskiego, Roztoczańskiego, PN „Ujście Warty”, Wielkopolskiego, Wolińskiego?

Dane o powierzchni parków narodowych i przebiegu granic podawane są na podstawie obowiązujących rozporządzeń Rady Ministrów opisujących granice parków narodowych. Po zmianie obowiązujących aktów prawnych będzie podawana powierzchnia, zgodna z obowiązującymi aktami prawnymi.

6. Czy zakończono prace nad ustanawianiem planów ochrony dla wszystkich parków narodowych, a jeśli nie to na jakim etapie pozostają powyższe prace?

Obecnie ustanowionych przez ministra właściwego do spraw środowiska, w drodze rozporządzenia, jest 12 planów ochrony. Prace legislacyjne są prowadzone nad kolejnymi 9 projektami. Pozostałe projekty są na etapie opracowywania przez parki narodowe. Pragnę podkreślić, że plan ochrony parku narodowego jest dokumentem określającym zakres działań ochronnych, niezbędnych do realizacji celów parku narodowego w perspektywie 20 lat. Tym samym niezwykle istotnym jest, by plan ochrony był przygotowany w sposób rzetelny, uwzględniający potrzeby ochrony przyrody oraz lokalnych społeczności (zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju) i w oparciu o aktualne dane. Zważywszy na to, że plan ochrony dla parku narodowego staje się jednocześnie planem ochrony albo planem zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, w częściach pokrywających się z obszarem parku narodowego, konieczne jest zaplanowanie działań ochronnych w sposób pozwalający na ochronę zarówno walorów parku narodowego, jak i przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000. Należy także zwrócić uwagę, że parki narodowe stanowią część obszarów Natura 2000, w związku z czym planowane działania ochronne w celu zachowania przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000, muszą być spójne dla tych obszarów w granicach parku narodowego jak również poza nim. Uwzględniając powyższe aspekty oraz objętość projektów planów ochrony (niekiedy kilkaset stron) należy wskazać, że przygotowanie

ostatecznej wersji projektu, jak również jego dalsze uzgodnienia (m.in. z parkiem narodowym na etapie weryfikacji przesłanego projektu, poddanie konsultacjom społecznym, opiniowaniu oraz uzgodnieniom międzyresortowym) są powodem długotrwałej procedury ich stanowienia. Do czasu ustanowienia planów ochrony, parki narodowe mogą realizować działania ochronne na podstawie zadań ochronnych ustanawianych w drodze zarządzenia ministra właściwego do spraw środowiska.

7. Czy podjęto działania zapewniające przedkładanie przez dyrektorów parków narodowych rzetelnych projektów zarządzeń w sprawie zadań ochronnych, a jeśli tak to jakie?

Ministerstwo szczegółowo analizuje przesyłane przez parki projekty zadań ochronnych. Należy też pamiętać, że przesyłane projekty zarządzeń w sprawie zadań ochronnych są wcześniej opiniowane przez rady naukowe poszczególnych parków narodowych. Organy opiniodawczo-doradcze dyrektorów parków narodowych przedkładając opinie w sprawie koniecznych do wykonania zadań ochronnych kierują się potrzebą zachowania zasobów przyrodniczych w należyтым stanie ochrony. Minister Klimatu i Środowiska opracowując projekty zarządzeń w sprawie zadań ochronnych kieruje się przede wszystkim koniecznością zachowania walorów przyrodniczych parków we właściwym stanie, posiłkuje się także opiniami rad naukowych. Opinie te są bowiem załączane do dokumentacji, którą otrzymuje Minister w ramach procedury legislacyjnej. Minister stanowiąc zarządzenia w przypadku jakichkolwiek wątpliwości co do prawidłowości proponowanych przez dyrektorów działań stara się je wyjaśnić, tak by mieć pewność, że działania podejmowane przez parki w zakresie ochrony przyrody są realizowane w sposób nieszkodzący przyrodzie parków.

8. Czy podjęto działania zapewniające finansowanie działalności parków narodowych na poziomie umożliwiającym realizację wszystkich zaplanowanych zadań ochronnych, a jeśli tak to jakie?

W 2024 r. zwiększono dotację celową dla parków narodowych z kwoty 135 943 tys. zł w 2023 r. do kwoty 152 802 tys. zł, z czego na wydatki bieżące przeznaczono 148 302 tys. zł oraz na wydatki majątkowe 4 500 tys. zł. Dodatkowo w rezerwach celowych budżetu państwa zabezpieczone zostały środki pozwalające na zwiększenie wynagrodzeń pracowników parków narodowych do 20% (11 200 tys. zł). W 2025 r. dotacja celowa dla parków narodowych wynosi 180 382 tys. zł, z czego na wydatki bieżące przeznaczono 168 385 tys. zł, a na majątkowe 11 997 tys. zł. Parki narodowe mają także zabezpieczone środki finansowe na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków UE – w budżecie państwa jest to kwota 25 434 tys. zł. W ramach rezerw celowych możliwe jest także pozyskanie środków finansowych na realizację przez parki narodowe prawa pierwokupu nieruchomości oraz wypłatę odszkodowań za szkody wyrządzone na obszarze parku przez zwierzęta podlegające ochronie gatunkowej (żubr, wilk, niedźwiedź, ryś, bóbr).

Pozostałe środki niezbędne do realizacji zadań ustawowych parki narodowe pozyskują z innych źródeł. Środki zewnętrzne stanowią istotne źródło finansowania działalności parków narodowych. Środki te pochodzą zarówno z zasobów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – środki krajowe, jak i z funduszy europejskich. Alokacja w dwóch programach (Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej oraz Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027) na działania dotyczące usprawnienia zarządzania obszarami chronionymi, w tym rozbudowy bazy do prowadzenia działań z zakresu edukacji ekologicznej, wynosi blisko 310 mln zł. Są to fundusze przeznaczone specjalnie dla parków narodowych w procedurze niekonkurencyjnej. Dodatkowe 34 mln zł dedykowane parkom narodowym zostało skierowane, również w

trybie pozakonkursowym, na opracowanie dokumentów planistycznych (plany ochrony). Ponadto wkrótce będą dostępne środki na czynną ochronę przyrody w ramach ogłaszanych naborów konkursowych. Środki na współfinansowanie ww. projektów parki będą mogły także uzyskać ze środków NFOŚiGW.

Umowy o dofinansowanie w ramach realizowanych projektów z udziałem środków zewnętrznych (krajowych, unijnych), podpisywane przez parki narodowe służą także zwiększaniu wynagrodzeń pracowników parków narodowych w ramach realizowanych przez parki narodowe projektów z udziałem środków UE. W związku z tym zwiększany jest jednocześnie limit wynagrodzeń w trakcie realizacji projektów, przy zapewnieniu środków finansowych z Instytucji Wdrażającej i współfinansowaniu z źródeł innych, w tym środków własnych. Wskazać ponadto należy, że Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspiera realizację zadań z zakresu ochrony czynnej w parkach narodowych i ogłasza nabory wniosków o dofinansowanie w ramach programu priorytetowego "Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej" dotyczących przedsięwzięć realizowanych przez parki narodowe z zakresu wykupu nieruchomości w trybie pierwokupu na rzecz Skarbu Państwa. Celem programu było i jest powstrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej i krajobrazowej, odtworzenie i wzbogacenie zasobów przyrody oraz skuteczne zarządzanie gatunkami i siedliskami (w tym rozpoznanie pojawiających się zagrożeń) oraz wzmocnienie działań z zakresu edukacji ekologicznej służących ochronie przyrody. Wsparcie to ma zwykle charakter interwencyjny i następuje w miarę potrzeb przedkładanych przez parki narodowe. Na przykład w ramach działania FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury przewidziano wykup nieruchomości gruntowych przez parki narodowe – alokacja to 30 mln złotych.

Istotne źródło finansowania działalności parków narodowych stanowi fundusz leśny. Łączna kwota zaplanowanego dofinansowania w 2024 r. wynosiła 40 000 tys. zł, w tym 16 657 tys. zł przeznaczono na działania związane z ochroną przyrody realizowaną metodami gospodarki leśnej, 20 514 tys. zł na inne działania związane z ochroną przyrody oraz 2 829 tys. zł na badania naukowe. Działania podjęte przez Ministra Klimatu i Środowiska sprawiły, że dofinansowanie zadań realizowanych z funduszu leśnego przez parki narodowe zwiększono o 14 mln zł. Łączna kwota wsparcia w 2024 roku to 54 mln zł.

Środki uzyskiwane w ramach dotacji celowych z budżetu państwa, wraz z innymi uzyskiwanymi przez parki narodowe w ramach prowadzonej działalności, pozwalają im na realizację zadań z zakresu ochrony przyrody. Niemniej Minister Klimatu i Środowiska podjął działania umożliwiające zwiększenie dofinansowania parków narodowych. Opracowywany jest projekt ustawy, który pozwoli na przeznaczanie przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe części środków ze sprzedaży drewna na rzecz dofinansowania działań parków narodowych.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości: Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów